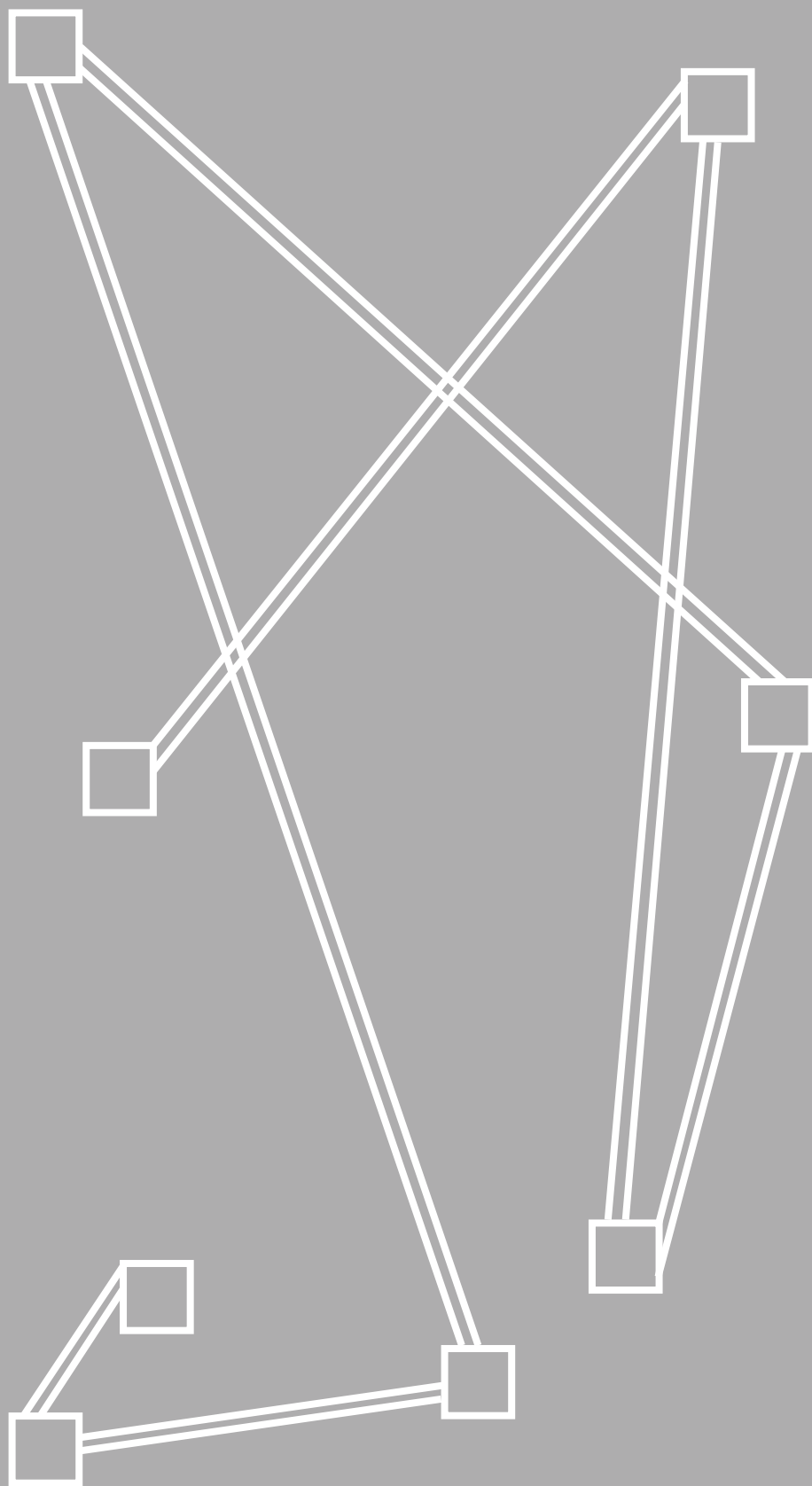

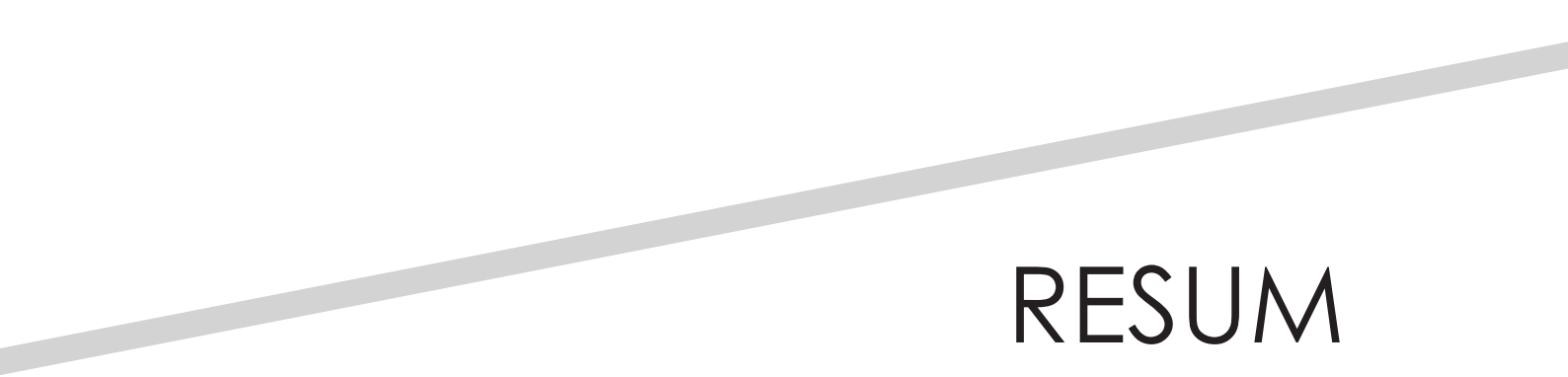
Espais, temps i trànsits

Laura Nigro Bruna

ÍNDEX

RESUM / ABSTRACT	Pàg. 6
INTRODUCCIÓ I OBJECTIUS	Pàg. 8
MARC CONCEPTUAL Projecte Final: <i>Espais, temps i trànsits</i>	Pàg. 10
MARC METODOLÒGIC Procés de treball i desenvolupament	Pàg. 16
IMATGES DE L'OBRA	Pàg. 28
ANTECEDENTS PERSONALS	Pàg. 32
REFERENTS - Espais negatius. Rachel Whiteread. - Viatges al subsòl. Gordon Matta-Clark. - El lloc com espai simbòlic. Jorge Yeregui. - Itinerari. Migracions. Graciela Sacco. - Memòria. Françoise Vanneraud. - La llar. Do Ho Suh.	Pàg. 46
CONCLUSIONS	Pàg. 54
BIBLIOGRAFIA	Pàg. 56
DADES DE CONTACTE	Pàg. 58

RESUM

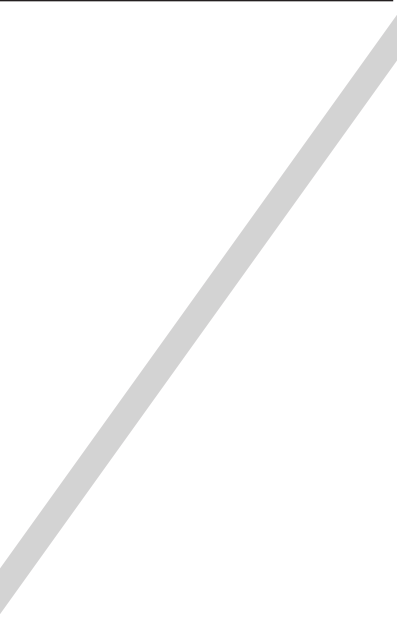
ABSTRACT

El projecte *Espais, temps i trànsits* parla sobre el lloc on vivim i habitem, que podem denominar llar. L'obra manifesta la necessitat de retornar a un espai i temps concret per tal de prendre consciència d'on venim i on estem. L'escultura mostra la distribució en l'espai de 8 localitzacions que es corresponen als habitatges on he viscut a la ciutat de Castelldefels. Cadascuna d'elles conté el registre en ciment i alginat del terra extret del sota-panot dels carrers on s'hi troben. Les localitzacions estan traçades a mode d'itinerari a la superfície d'acer, recolçada sobre una estructura de fusta creada a partir de palets. Des d'una perspectiva quasi arqueològica, l'espectador experimentarà el recorregut del traçat observant així els registres sota la superfície de la instal·lació i, sent, per tant, partícip de l'efecte de transitar, és a dir, del canvi d'estats i de llocs.

Paraules clau: Territori, mapa, llar, trànsit, temps, espais, superfícies, motlle, terra original.

The project *Espais, temps i trànsits* is a reflect of where we live and inhabit, what we can consider as our home. The piece manifests the need to get back to a specific space and time in order to take conscience about where we come from and where we are. The sculpture shows the disposition in the space of 8 localizations from the places where I have lived in the city of Castelldefels. Each one of these contains a concrete and alginate registry taken from the under tile located on its corresponding street. Localizations are positioned as an itinerary on the steel surface, which is supported on a wood structure composed by pallets. From a nearly archaeological perspective, the viewer will follow the path and observe the registries under the surface, and hence being a partaker of the transitions, that is, the changes of the statuses and places.

Keywords: Territory, map, home, transition, time, space, surface, mould, original ground.

INTRODUCCIÓ

OBJECTIUS

Espais, temps i trànsits, sorgeix a partir d'una experiència biogràfica que ha marcat el procés de treball artístic al llarg de l'últim any i que té la intenció de generar preguntes i diàlegs més enllà d'un mateix.

La paraula “canvi”, ha estat la meua companya de viatge. Des de la infància, he anat canviant de llar. Durant anys, he anat creixent en llocs on sabia que marxaria de nou en un temps. Aquest canvi d'estat, físic, espacial, emocional, ha derivat en la pregunta: d'on sóc i on estic. La importància de ser conscient d'on em trobo per construir el qui sóc, és el motiu pel qual sorgeix el treball. Posar en evidència la realitat, el temps i la subjectivitat, a partir de la concepció dels espais que he habitat.

Gràcies a tornar a on vivia, a aquells espais on jugava, records i històries que es quedaren en aquells terres una vegada trepitjats en el passat, formen part ara, de l'inici del projecte. És per tant, una obra que tracta mitjançant la memòria personal, temporal i històrica, un recorregut que el mateix espectador pot fer seu, plantejant-se conceptes com el pas del temps, la mobilitat, la llar i el sentit de pertinença. Idees que es retroben en una escultura la qual pretén generar un exercici de reflexió interior: el lloc que ocupem en el món, però a la vegada, és una instal·lació preparada per un espectador interactiu que pugui desplaçar-se sobre la peça. En paraules de *Maurice Merleau-Ponty*,¹ “*el subjecte perceptor no té mai una experiència de les seves pròpies percepcions si no és movent el seu cos, el qual no és per a ell transparent, operació que se li escapa en gran mesura: només el resultat, la cosa, el món, se li apareixen en plena claredat. El cogito, i la nostra percepció del món*”.

En el projecte he volgut utilitzar elements de característiques i procedències diferents però que, en el seu conjunt, puguin funcionar com un muntatge unitari. Es pot entendre que l'escultura està composta per tres elements: Les planxes d'acer, els palets i els registres de ciment i alginat. Per altra banda, a través d'aquests materials que prèviament no havia treballat, he utilitzat tècniques i recursos que no coneixia. Respecte a l'escultura, poder oferir a l'espectador la possibilitat de trepitjar-la, comporta certes qüestions com la seguretat, la capacitat de pes, i l'estabilitat de la peça. Finalment, l'objectiu és crear una instal·lació on es pugui interpel·lar a l'espectador fent-lo participar a partir d'una experiència personal.

(1) Merleau-Ponty, M. (1957). *Fenomenología de la percepción*. México: Traducción Emilio Uranga. ISBN: 84-395-2219-3

MARC CONCEPTUAL

Per a *Carl Andre*, l'artista manté una postura esquiva; l'home, la vida, no eclipsen l'obra. L'artista es troba absent en la seva pròpia creació.

Començant parlant d'*Andre* genera un cert conflicte, ja que en aquesta concepció anteriorment citada, l'escultura que presento no hi pertany. Malgrat això, durant aquests mesos, seguint la lectura de *Escultura como Lugar*,² he trobat relació en les qüestions fonamentals i conceptuals de la meua obra. Aprofitaré doncs aquests punts de contacte per comentar el marc conceptual del qual sorgeix *Espais, temps i trànsits*.

El temps convertit en objecte; Les escultures d'*Andre* parlen des de la tensió entre l'espai, el temps i les formes de representació i presentació, i és llavors quan el temps és protagonista, tenint dimensió pròpia. Segons *Philippe Vergne*,² la paraula llatina *manet* és temps pur, temps històric, temps estètic, temps geològic, sent la concepció de l'espai una noció relacionada amb la "presència", en la qual el temps i l'espai s'uneixen. L'escultura que proposo té la intenció de fer evident l'experiència del temps, amb referències a la memòria, al record. Els registres d'alginat i ciment són tombes que contenen un fragment d'un espai que al·ludeix a un temps, una presència atrapada en el material. Es tracta d'un interès per a la rememoració i també commemoració d'aquells llocs. Per altra banda, *Andre* també s'inclina per materials que es modifiquen amb el pas del temps. Cada material revela els efectes del temps a un ritme diferent. En *Espais, temps i trànsits*, la utilització de cada material manté la voluntat del canvi. Les planxes d'acer adquireixen una patina natural dia rere dia, el ciment es dilata o es contrau amb els efectes físics de les condicions del temps, de la mateixa manera que la fusta dels palets. Tres elements amb les seves pròpies característiques, que deixaran de mostrar-se sempre des d'una mateixa aparença.

(2) Andre, C., Vergne, P., Raymond, Y., & Cherix, C. (2015). *Carl Andre : Escultura como lugar, 1958-2010*. [Madrid] : Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía. ISBN: 9788480265140

Experiència perceptiva del temps i de l'espai; Tota escultura és una experiència inscrita en el temps i en l'espai: s'experimenta el temps en caminar al seu voltant. Aquesta relació és present en quant *Andre* invita als espectadors a caminar sobre les obres disposades directament a terra. Una autèntica experiència en què en caminar a través d'ella, es percep un lloc, i per tant podríem dir que és un espai que s'experimenta en un temps. El lloc és un espai al qual es suma el coneixement conscient d'aquest temps. Aquest és un punt d'inflexió respecte a la ideació de l'obra que presento. La transició d'un punt a un altre punt és temps. És un temps simbòlic que pertany a la meua pròpia experiència dels traslladats duts a terme entre els anys 2000-2016, però a la vegada, sorgeix un nou temps, el temps de l'obra en l'espai i amb l'espectador. La peça interromp en l'espai, una presència física que se li ofereix perquè hi camini per sobre o bé perquè la voltegi i en certa manera es desplaci sobre el meu recorregut viscut.

Solarust, Berlín, 1984. Acer. Vista de la instal·lació,
Galerie im Körnerpark (DAAD), Berlín, 1984

Des d'una altra perspectiva, l'escultura *Espais, temps i trànsits*, es centra en una mirada sobre el món, sobre l'entorn que m'envolta i la manca que trobo en ser conscient sobre el temps i l'espai que ocupem. És d'aquesta preocupació que la peça es concreta. Des de la meua pràctica artística, he treballat sobre aquests aspectes, com la relació entre l'ésser i la natura per exemple. L'artista *Adán Vallecillo* ha estat un dels descobriments en el moment de fer recerca d'artistes i del qual, trobo punts en comú. Com diu *Vallecillo*,³ “venim de la terra i a ella tornem. S'ha perdut la connexió física i espiritual amb la terra i el territori”.

És des d'aquesta noció de vincle sobre el nostre dia a dia amb el món físic, en què l'escultura s'articula. La instal·lació està plantejada de tal manera que l'espectador ha de focalitzar la seva mirada cap a terra. Cap aquells espais on es troben els registres del sòl de la ciutat. Un gest representatiu que ens connecta amb allò que resta més profund, més arrelat. D'una forma imperant, necessito aquesta connexió amb el terra que he trepitjat, aquesta relació amb el territori. Una voluntat de conèixer on vaig estar i que em situa de nou, a on em trobo ara. Un terra que va ser el meu lloc i on existeix una fractura temporal que m'interessa. El present i el passat s'articulen en els registres de 20x20 cm. Una mesura estandaritzada que configura el terra de les nostres ciutats. Sento la necessitat de trencar, d'obrir una esquerda en aquelles superfícies de trànsit com són els carrers, per poder obtenir les arrels d'aquells espais. 8 fragments que són una recopilació de la memòria personal, temporal i històrica condensada en aquestes peces.

Daniel de paula, és un artista que contrasta el temps geològic de la formació de les capes de l'escorça terrestre amb la construcció i expansió de les ciutats. Un interès per l'espai i per com el cos l'ocupa però també sobre la complexitat dels entorns urbans i socials d'una regió. Una de les obres que m'ha cridat l'atenció és *Testemunho, SITU # 2* a la galeria Leme⁴ (Sao Paulo, Brasil, 2015). L'artista utilitza material que prové de les capes de roca sedimentades a través de mil·lennis i forma una línia de temps des d'ara fins aquells períodes anteriors a l'història de la humanitat. Mitjançant la recopilació d'elements que vénen de totes parts de la ciutat, l'artista s'oposa al temps geològic de la terra versus l'acceleració del temps de la construcció i expansió de les ciutats. En aquest sentit, trobo semblances amb la metodologia de treball amb l'artista. Al cap i a la fi, *Espais, temps i trànsits* es configura a partir de parts del subsòl de la ciutat

(3) Acevedo Yates, C. (2015). Adán Vallecillo. Earthworks. 10/06/2016, de Adán Vallecillo Sitio web: <http://adanvallecillo.blogspot.com.es>

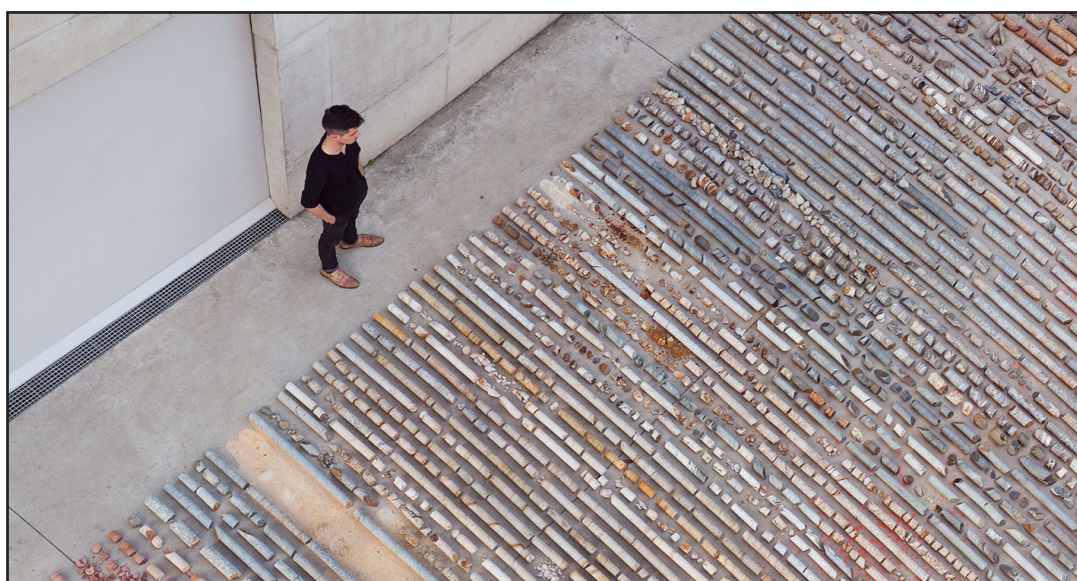
(4) Almeida, Bruno. (2016). Galeria Leme. 10/06/2016, de SITU Sitio web: <https://projetositu.wordpress.com/>

de Castelldefels. Un interès per mostrar, fins i tot desvetllar, allò que es troba ocult a la vista de la nostra quotidianitat però que formula el nostre entorn. Utilitzar l'espai públic a forma d'apropiació per articular nous significats i interaccions amb aquest entorn que ens pertany. Una noció de temporalitat convertida en objecte, en el moment d'extreure les capes del terra. Un treball que ho relaciono amb les pràctiques arqueològiques.

Topografía XVI, 2012

Adán Vallecillo

Testemunho, SITU # 2, 2015

Daniel de Paula

ESPAIS, TEMPS I TRÀNSITS

El dia a dia, cada vegada més ràpid on la interacció amb el tecnològic constitueix la nostra quotidianitat, on el món de la informació i de la interconnectivitat, gràcies a les noves tecnologies ens porten a l'abstracte, tinc la necessitat de retornar al "on sóc", a l'espai concret que trepitjo. Aquell espai físic i matèric que conformen la gravetat, el terra, les pedres, en definitiva el nostre entorn. En l'actualitat, les qüestions més terrenals semblen haver-se dispersat. Som fills d'una pèrdua d'aquell suport que ens havia connectat des dels principis dels temps amb la nostra pròpia naturalesa, i que avui dia, em fa voler apropar-me a aquest món aparentment desaparegut, el del tangible.

Una de les idees principals en la meva pràctica artística és la preocupació sobre l'espai, una voluntat de reconnectar-me amb l'espai que ocupo, aquell on visc i em situo com a ésser. En primer lloc, quan parlem de l'espai també hem de parlar del seu company, el temps. Aquell que influeix en la meua capacitat de comprendre on estic i que em fa concebre'l i així poder ordenar les pròpies memòries. Dins del llenguatge que treballo, el temps busca ser mostrat, concretat. La forma de fer-ho és a partir d'aquells materials que en són sensibles i que tenen la naturalesa intrínseca de capturar-l'ho. Prendre consciència d'aquest temps significa poder-lo situar, datar i encabir-ho en un suport físic. Aquestes variables no es tracten de forma genèrica sinó que, busquen trobar-se dins d'un context, d'una experiència personal que no deixen de ser punts d'inflexió en el procés vital. Com si fossin fites que es poden establir i catalogar dins d'una línia de temps i també d'espais significatius. Els espais dels quals faig referència són aquells que com éssers humans, tenim la necessitat i dels quals en construïm la nostra identitat, el nostre món íntim i social: El recer. Un lloc on hom és a cobert del vent, de les injúries del temps i del qual, de forma innata, el busquem per la nostra pròpia tranquil·litat. És en aquest punt on tot pren sentit. La meua història m'ha portat a passar per diferents llocs que he volgut anomenar "llar" i que no ha estat així. El constant canvi de lloc al llarg del temps, m'ha portat a qüestionar-me el sentit de pertinença. Un sentit basat en la consciència personal de saber que allà on estàs, és definitivament el teu espai.

Aquesta reflexió anterior, té la intenció de mostrar-se en una peça escultòrica on existeix un contacte absolutament físic amb la superfície, però d'altres valors que hi conflueixen. El procés de mirar al passat l'abordo des d'una actitud gairebé de ritual. Torno a aquells espais que pertanyen a la memòria i que en la seva acumulació generen la meua identitat. Unes fraccions del terra que són part d'aquesta recerca cap enrere, i

que em fan reprendre el contacte amb les arrels, l'aspecte natural que manca a causa de la velocitat de la vida diària. Espais i temps de trànsit que queden fixats i atrapats a partir del registre de sota-superfície. M'interessa aquell espai que resta intocable sota la superfície del carrer. Un espai de característiques virginals que retorna a les seves condicions prèvies abans de tota la manipulació i dinàmica humana de construcció, ocupació i esterilització de les ciutats. Un espai que manté la seva essència anterior i més real. Aquests fragments constitueixen la fisicitat que em manca, que m'és desconeguda. La peça doncs es troba composta en diferents estrats, sempre tenint en compte les procedències i orígens d'aquests. Com si fos arqueologia, en extreure la superfície de trànsit, del terra del carrer, m'endinso en un espai inferior i més arrelat, més terrenal. A partir d'alginat n'extrec la còpia negativa aconseguint la seva forma. El motlle passa a ser contenidor temporal i espacial d'un lloc concret i tancat. Aquest fragment el conservo mitjançant un material com el ciment, capaç de donar-li característiques de resistència i consistència. És aquí quan el projecte pren consciència de si mateix. Aquella porció adquireix la capacitat d'estar, d'existir dins d'un temps concret i permanent. És el conjunt de les 8 peces que s'articulen sempre en referència a on pertanyen, com si fossin fòssils d'un temps passat que acumulen les memòries. Com souvenirs, com records.

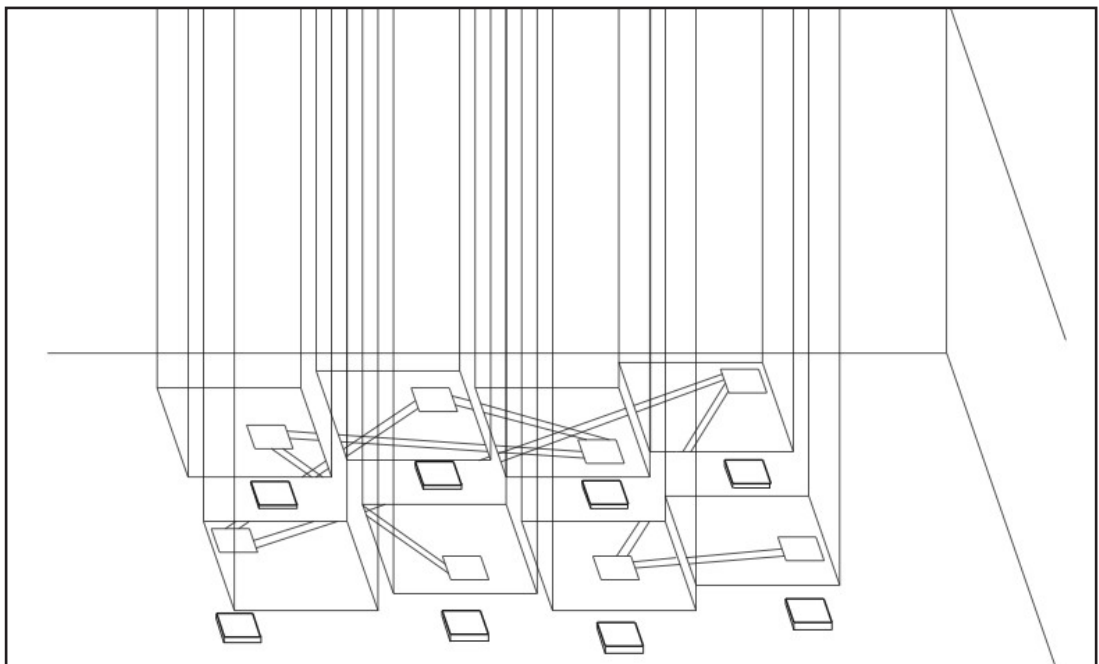
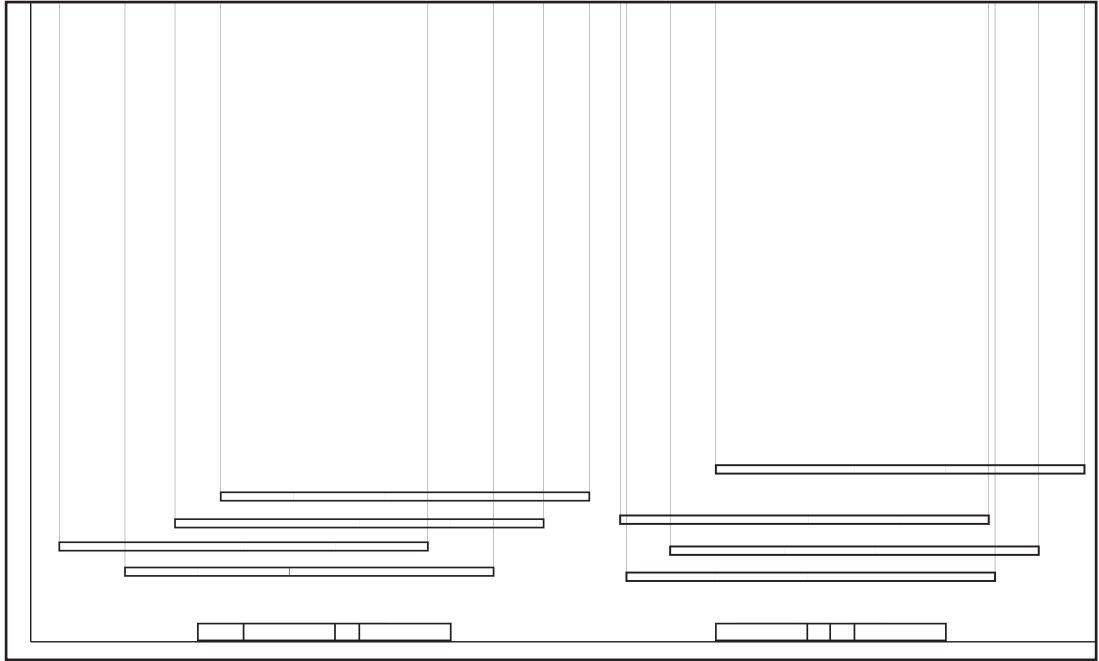
Finalment, la instal·lació fa referència a la disposició en l'espai que ocupen les 8 localitzacions entre els anys 2000-2016, i fan referència al recorregut com a estratègia de revisió del passat. Tenint en compte els tres estats o capes originals: superfície, espai interior, i registre. La instal·lació s'articula en paral·lel: planxes d'acer com l'espai de trànsit, els forats de les localitzacions com l'espai buit interior i els registres del terra, concretats en alginat i ciment. Des de cadascuna de les localitzacions es poden apreciar els traçats, és a dir, els recorreguts realitzats al llarg del temps. Com camins o vies, que ens mostren uns espais més subterranis. Formen i donen cos a la connexió des de la superfície d'acer cap a allò que resta més profund, els registres originals. La proposta es completa quan l'espectador participa del recorregut i en un gest simbòlic fixa la seva mirada cap als forats, una visió d'una certa caiguda que busca la connexió entre aquest i els espais dels terres, fent referència a aquesta necessitat de trobar-nos amb la fisicitat del món.

MARC METODOLÒGIC

La instal·lació *Espais, temps i trànsits*, s'articula a partir de la línia que he anat treballant al llarg del grau. Els últims projectes han estat relacionats amb la memòria, la història personal, el pas del temps, el sentiment de pertinença, la noció de territori i la construcció de la identitat a partir del concepte de llar. Concretament, el projecte final s'inicia tornant a aquells espais on vaig estar vivint i interessant-me pel carrer com l'espai de trànsit. A partir d'aquí, mitjançant alginat vaig extreure un motlle de la superfície que queda sota el panot. Aquests elements, cadascun amb la seva direcció d'origen, van estar canviant des del primer dia, ja que és un material compost per aigua i perd humitat i per tant, disminueix de volum. Aquest fet m'interessava, ja que a partir de la meua intervenció, aquests espais abans impersonals i ocults, ara tenien el seu propi temps i canvi. Els registres extrets de les 8 localitzacions de Castelldefels, van anar endurint-se des del mes de Gener. Una vegada es va paralitzar la disminució de mida, vaig crear les bases de ciment. Vaig escollir aquest element per les seves característiques i per ser un material del món de la construcció, el qual tenia relació amb l'artificialitat d'on sorgien els registres esmenats.

D'una forma paral·lela vaig elaborar els primers esbossos. Vaig plantejar-me utilitzar el bronze, ja que l'havia treballat durant el primer semestre de l'any i m'interessaven les seves capacitats de registre de superfícies. Finalment, vaig decidir que seria més fidel mantenir el material d'origen que m'havia permès treure el relleu dels espais i així, conservar les peces de ciment i alginat.

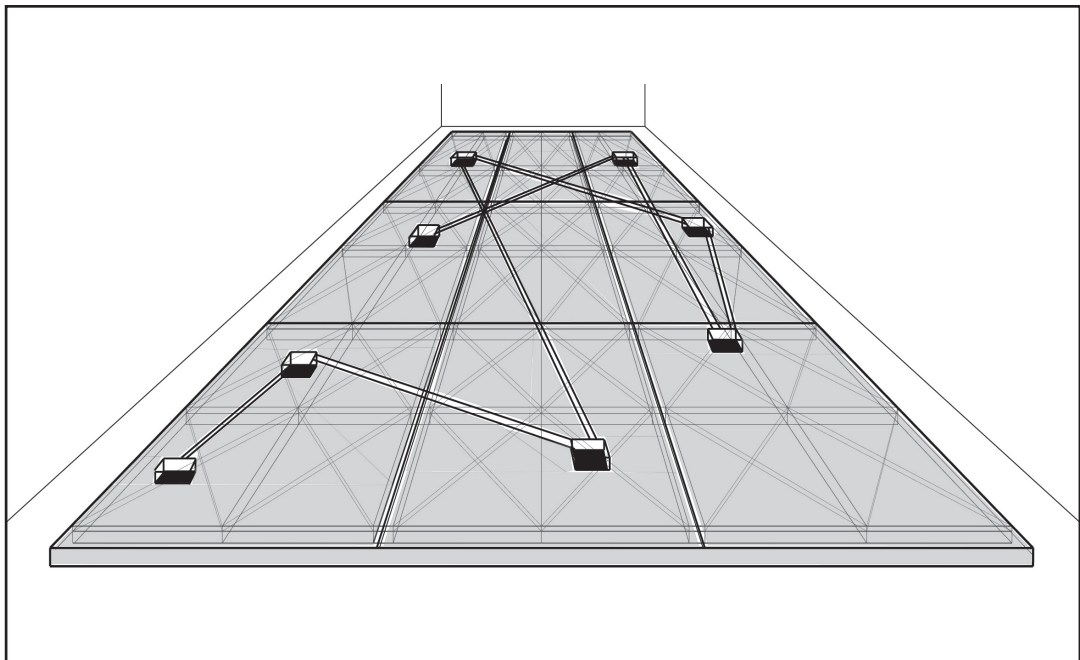
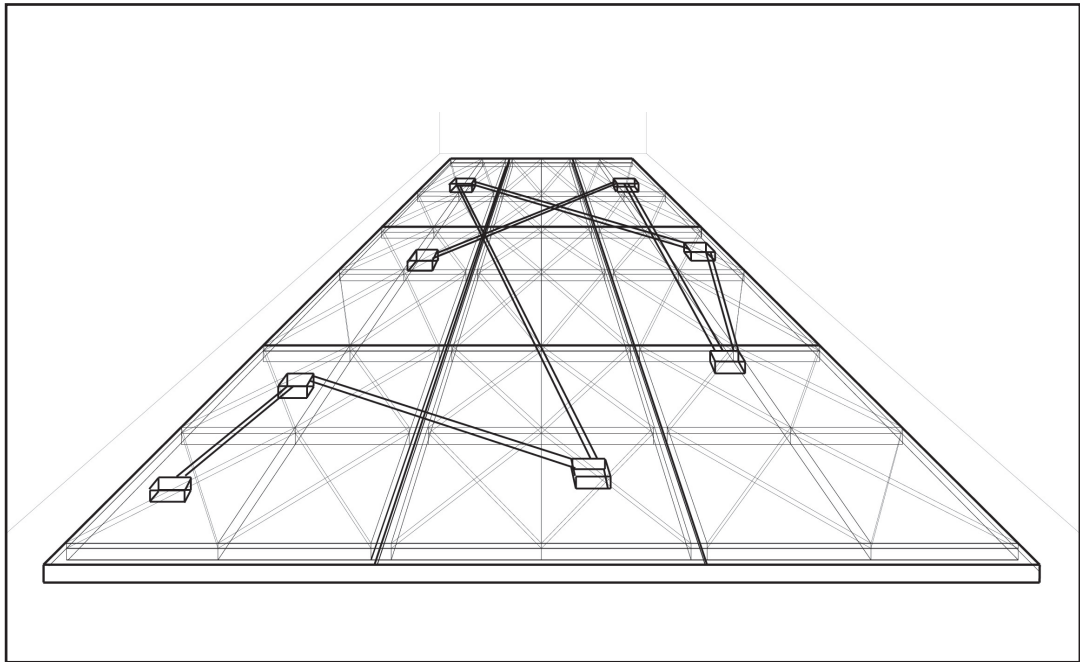
La idea inicial era realitzar una escultura utilitzant aquests registres distribuint-los en l'espai seguint el mapa o itinerari. Per fer-ho, em vaig decantar per l'acer que augmentava la sensació i dimensió en l'espai de la peça. Aquesta decisió es relaciona amb la concepció de crear una superfície que faci referència al carrer. L'acer és un material que s'utilitza en les obres de la via pública per poder mantenir la superfície per al vianant en cas de foradar el terra. Un aspecte que em va cridar molt l'atenció. En aquest cas, la intenció era penjar les planxes d'acer foradades i que la mateixa llum de la sala tracés els camins d'una peça a un altre. A l'hora de parlar-ho amb el tutor ens vam adonar que no acabava de funcionar i que per tant, hauria de fer certs canvis.

El punt d'inflexió sorgeix quan decideixo que el mateix espectador pugui participar del recorregut, que sigui capaç de trepitjar l'obra i així comprendre molt més la idea que es volia transmetre. A partir d'aquí van intervenir certes qüestions que havia de tenir en compte. Primer de tot, la dimensió de l'espai expositiu, i la dimensió de la peça respecte a l'espectador. L'obra havia de ser de la dimensió més gran possible, per poder mostrar el recorregut d'una forma suficientment ampla com per ser trepitjada. Per altra banda, estava interessada a mantenir la dimensió de les planxes d'acer tal com provenen del magatzem, i no haver de modificar la seva mesura, ja que entraria en joc els paràmetres d'escala. En aquest sentit la instal·lació no és una referència precisa dels llocs concrets sinó que a partir d'un mapa de la ciutat s'ha traçat la distància i connexió entre els punts. En el moment d'ampliar-ho i minimitzant possibles complicacions, es van fer certes modificacions de la col·locació final dels punts/habitatges. Un altre punt important respecte la possibilitat que l'espectador pugui a travessar la instal·lació, és tenir en compte la seguretat i l'estabilitat de la superfície. Per a l'estructura he utilitzat 20 Palets Europeus de 80x120 cm que garanteixen una càrrega suficient, i que per la seva alçada estandarditzada (15 cm) podia generar una superfície uniforme.

Respecte a les planxes d'acer, són 9 unitats de 2x1 m cadascuna i 1,5 mm de gruix. Els traçats que uneixen els quadrats de 20x20 cm s'han elaborat mitjançant el programa AutoCAD. Després de parlar amb el mestre de taller, vam considerar que la tècnica de tall per plasma era la més adient per a les característiques del projecte.

Malgrat que el tall s'efectua mitjançant una màquina, sempre es produeix algun desgavell. Per exemple, per qüestions de temperatura, col·locació de les planxes sobre la taula de treball, etc. l'encaix posterior de totes les peces genera certes complicacions. La instal·lació de l'obra es duu a terme col·locant els palets enumerats en la seva posició correcta, i les planxes d'acer a sobre, encaixant amb els quadrats tallats i les marques de guia. Finalment, gràcies als cargols les planxes queden subjectades a la base de fusta, impedit qualsevol desplaçament de la mateixa.

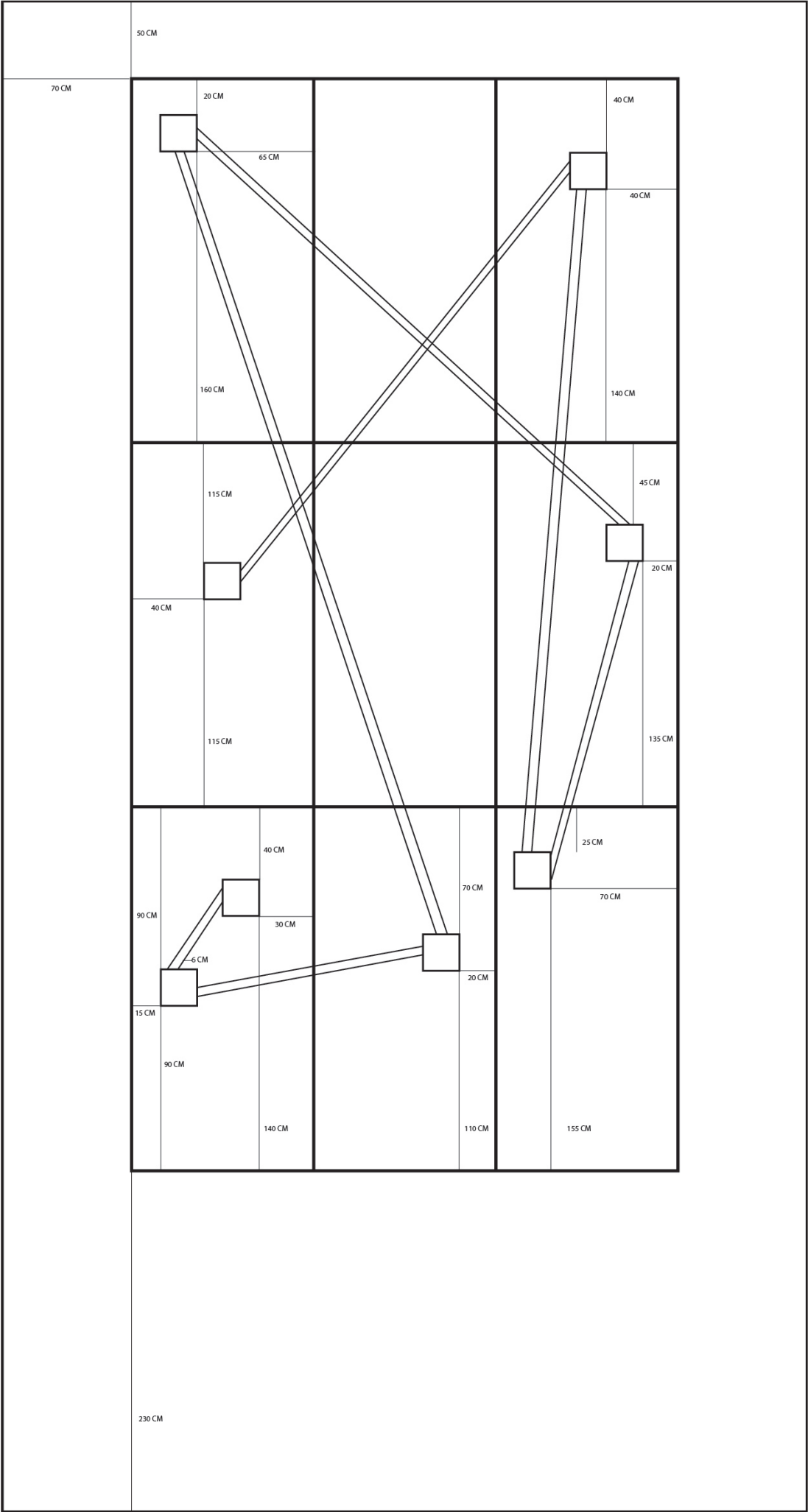

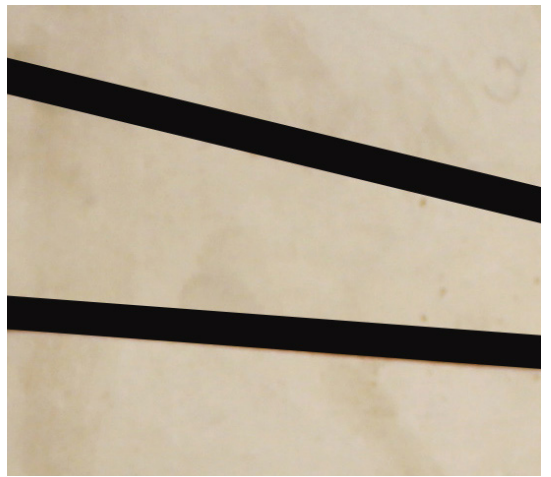
PROCÉS DE TREBALL

Espais, temps i trànsits és una obra que està pensada per instal·lar-se en la sala Polivalent de la facultat de Belles Arts. Un dels primers punts va ser mesurar l'espai expositiu per entendre quina dimensió podria presentar l'obra. A partir d'aquí mitjançant esbossos de l'espai i de la col·locació de les peces, vaig decidir que mantindria un espai lliure entre l'obra i les parets de la sala, d'uns 70 cm per banda i també per la part posterior.

La decisió de presentar-ho dins d'aquest espai ve donada per diversos factors que he conegut a partir de treballar l'obra a les zones exteriors del taller. Per una banda, la base de fusta que estableixo necessita un terra anivellat per poder encaixar els palets de tal forma que ocupi la dimensió total de les planxes d'acer. Durant les últimes setmanes, la sala polivalent ha estat totalment ocupada i per tant, m'he adonat que a l'hora de muntar l'escultura en segons quin terreny, és molt complicat aconseguir el resultat que es busca. Durant els primers dies treballant amb les planxes d'acer, vaig adonar-me que a mesura que passaven les hores a l'exterior, les planxes a causa del sol s'escalfaven. Això em va comportar certes complicacions per seguir treballant però em va servir per conèixer com respon el material sota aquelles condicions i que per tant, no seria viable realitzar la presentació en l'exterior, ja que es poden patir fins i tot cremades. Finalment, he fet un recull d'imatges on es pot apreciar l'escultura en l'espai exterior de la facultat. Malgrat que hagués desitjat poder adjuntar les imatges de l'obra en la sala d'exposicions, aquesta experiència m'ha servit per poder apreciar altres aspectes de la instal·lació.

He realitzat un seguit de documentació gràfica sobre el procés de treball que s'adjunta al CD de la memòria. En referència això afegeixo l'enllaç de dos vídeos que ens mostren breument el treball al taller: <https://vimeo.com/170251018> i <https://vimeo.com/170584324>

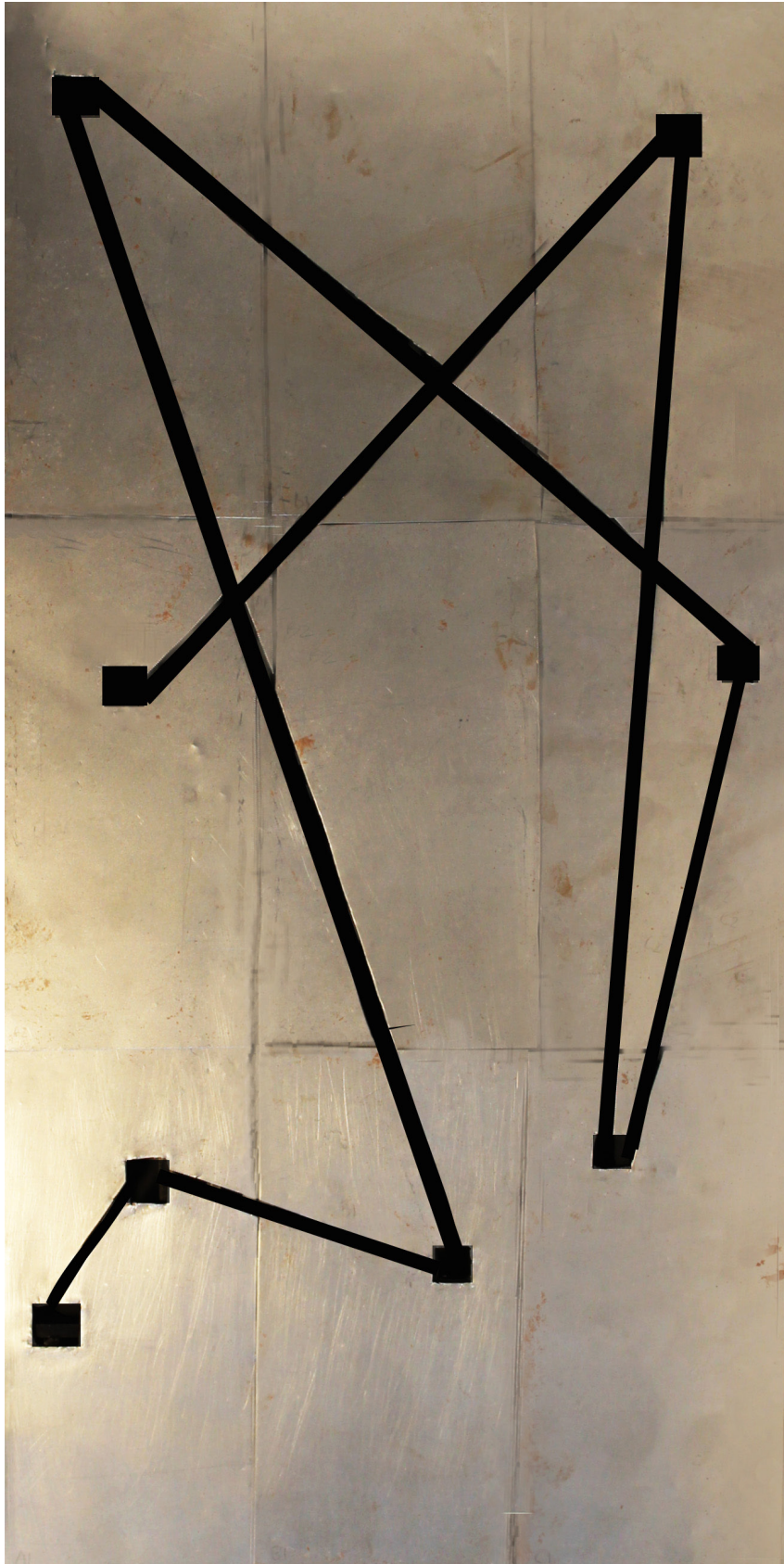

Maqueta: Espais, temps i trànsits.

Planxa d'acer i fusta.

30 x 60 x 1.5 cm. 2016

(Procés de treball inclòs al CD)

DESENVOLUPAMENT

Dins de l'àmbit de l'arquitectura i urbanisme han sabut explotar en els seus recursos l'experiència de l'espai. L'entorn on vivim, on habitem, és un producte que pertany a l'espacialitat i que des d'un punt de vista objectiu, es basa en la geometria i en la mecànica Euclidiana. Tenint en compte com funciona el nostre espai i com s'organitza, vaig plantejar-me com la situació i les distàncies a l'hora de “fer-se” l'espectador en l'espai, podria aportar el coneixement subjectiu d'on es troba. El “topos”, el “situs”, el lloc a l'espai com diria *Álvarez*,⁵ és on l'art mai serà aliè a aquestes diferenciacions. La subjectivitat en l'espai, s'afronta des de diferents nivells d'interacció. En el cas de l'escultura, l'espectador pot trepitjar-la, voltejar-la i en aquestes accions viatjarà sobre la suma dels temps i espais que proposo. L'escultura pretén mostrar parts del nostre entorn, aquell que habitem i del qual sorgeix la construcció del que som.

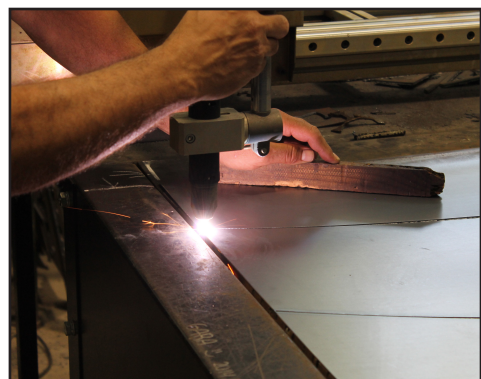
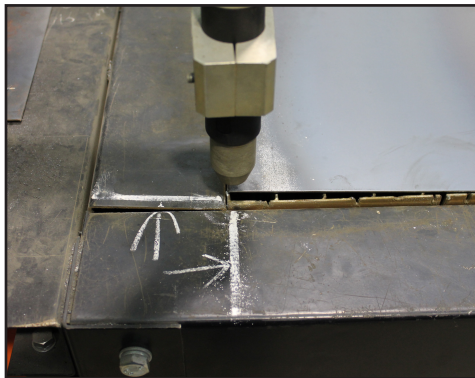
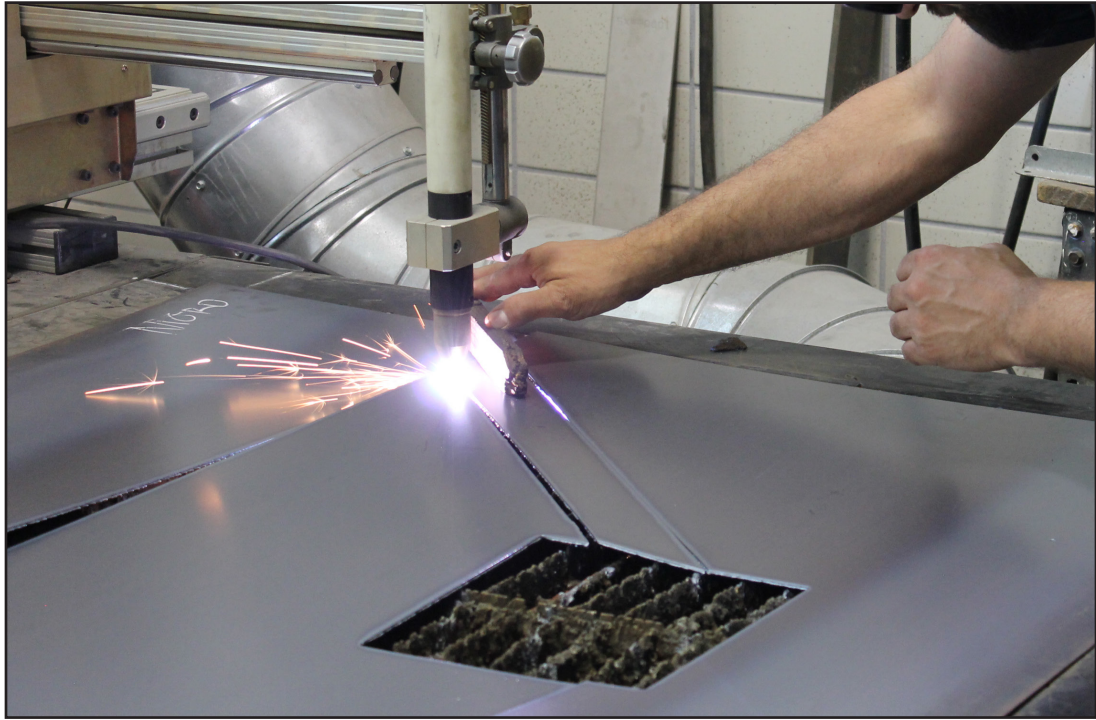
Al llarg del projecte han sorgit conceptes com lloc i emplaçament. Fent recerca sobre l'art públic en relació amb el site-specificity, vaig trobar com *Jeff Kelley*,⁶ defineix un emplaçament com aquell que representa les propietats físiques que constitueixen un lloc: la seva massa, espai, llum, duració, localització i processos materials. Per altra banda, el lloc representa les dimensions pràctiques, psicològiques, socials, culturals, ètniques, econòmiques, polítiques i històriques d'aquest emplaçament. No obstant això, *Lucy R. Lippard*,⁷ encara aporta una altra apreciació: considerant que “malgrat que el lloc i la llar no són sinònims, el lloc sempre té quelcom de la llar. En la fredor d'aquests temps, el concepte de lloc conserva certa calidesa”.

En referència a l'escultura, els 8 espais on vaig viure participen d'ambdues definicions. De forma personal, els hi puc atribuir valors simbòlics i que pertanyen a la meua memòria i records però malgrat això, no deixen de ser part d'un objecte extret de l'entorn i que per tant, a part de les seves característiques concretes de l'emplaçament, mantenen un vincle amb l'espai del qual han estat extrets. La procedència de l'espai de l'objecte artístic genera certes connotacions que no poden desaparèixer, com serien aquelles qüestions que s'atribueixen als llocs.

(5) Álvarez Falcón, L. (2014). El lugar en el espacio. Fenomenología y arquitectura. Universidad de Zaragoza: Fedro, Revista de Estética y Teoría de las Artes. Número 13. ISSN 1697-8072

(6) Citado por Gómez Aguilera, F. en Arte, ciudadanía y espacio público. (2014). Fundación César Manrique. ISSN 1139-7365 La cita procede de Jeff Kelley, “Common Work”, en VV.AA. (Suzanne Lacy (ed.), Mapping the Terrain. New Genre Public Art, Seattle, 1995, p. 142

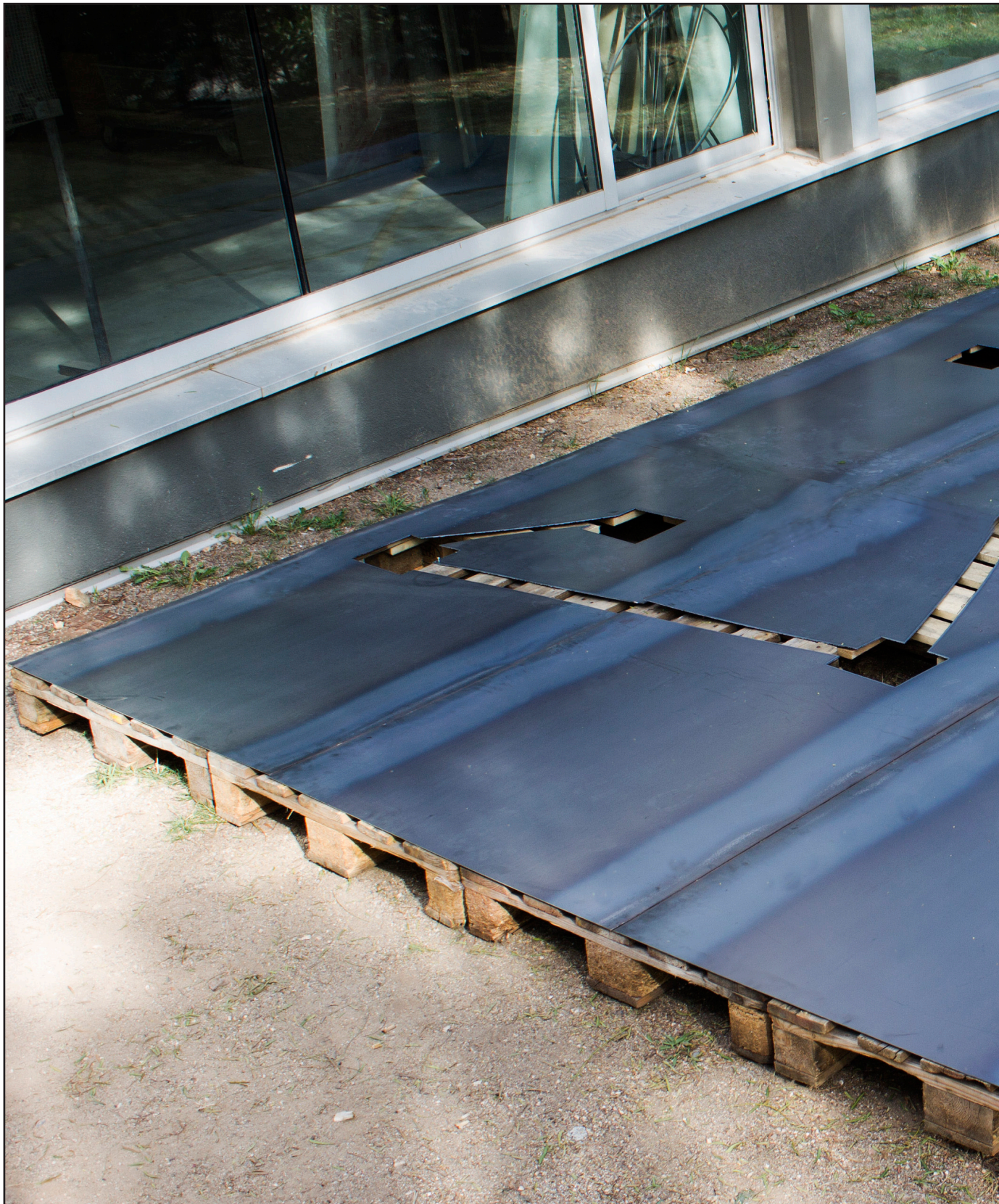
(7) Lippard, Lucy R. (2014). “Mirando alrededor: dónde estamos y dónde podríamos estar”, en VV.AA., Modos de hacer. Arte crítico, esfera pública y acción directa. p. 54. ISBN: 84-7800-892-6

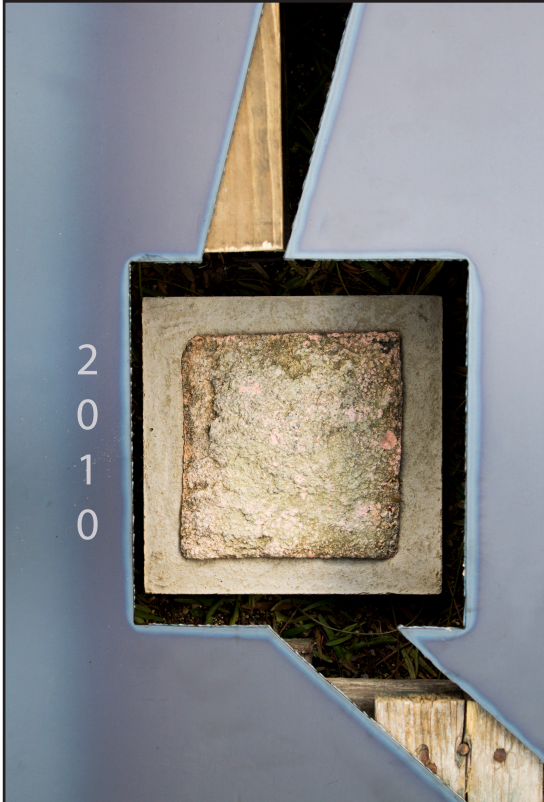

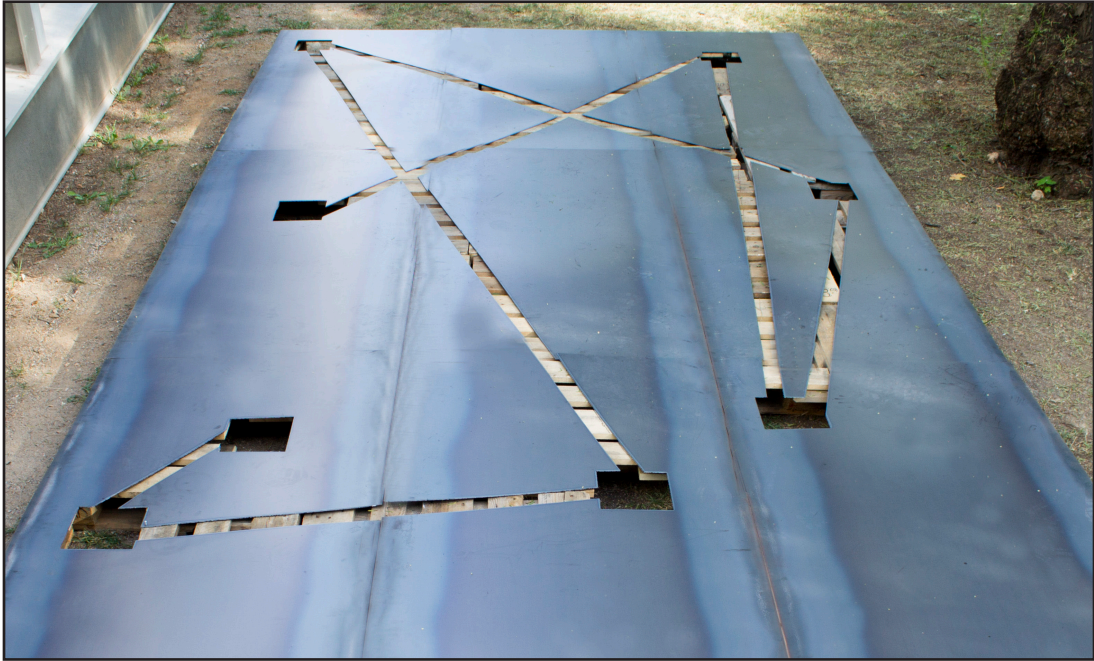

IMATGES DE L'OBRA

ANTECEDENTS PERSONALS

“Els espais que nosaltres estem a travessant cada dia es troben disposats pels llocs; l'essència d'aquests té el seu fonament en coses del tipus de les construccions. Si parem atenció a aquestes referències entre llocs i espais, entre espais i espai, obtindrem un punt de suport per considerar la relació entre l'home i l'espai”.⁸

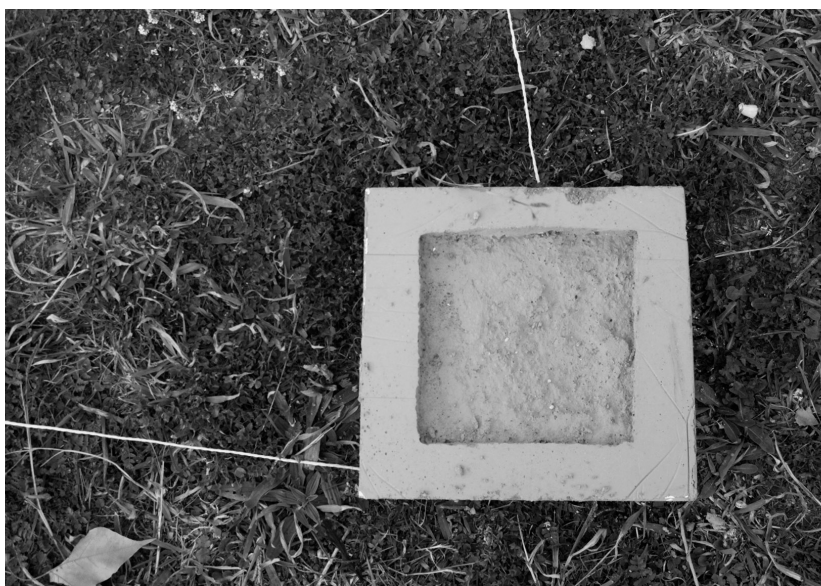
Des de la infància he viscut canviant d'espais, d'habitatges i entorns. Aquest salt rere salt l'observo avui dia des de la meva pràctica artística.

Les conseqüències d'aquests traslladats, gairebé continus, provoquen un sentiment de falta de pertinença sobre allà on em trobo.

Un dels projectes és *Locus*. $41^{\circ}16'02.5''N$ $1^{\circ}59'05.7''E$ on l'objectiu era trobar un material que pogués enregistrar una superfície. Mitjançant un registre del terra, vaig obtenir una porció de l'espai on visc però que em manca sentir-lo com propi. El procés de treball amb el bronze i les seves possibilitats de mostrar els canvis físics i temporals, em van cridar l'atenció. Part dels meus últims treballs han anat enfocats dins l'acció de retornar a aquells carrers on vaig viure per observar com han canviat i com hi ha afectat el temps en la meva absència.

Per altra banda han tornat a parèixer conceptes que ja havia treballat com per exemple: el pas del temps, la memòria, el rastre... i d'altres que es troben directament relacionats amb tot allò que comporta les necessitats humanes com pot ser el recer, la llar i el territori. Vaig començar a interessar-me pel carrer com aquest espai de trànsit i també de transició entre els dos temps: passat i present, qüestió que he anat treballant durant els últims anys.

El concepte d'habitar de *Heidegger* em fa reflexionar sobre com de forma més habitual, les persones admeten haver de traslladar-se, canviar de país i d'estil de vida, per diverses necessitats o interessos: treball, estudis, qualitat de vida. Aquests canvis els vaig voler plantejar mostrant aquests fluxos i moviments que es poden observar des d'un punt de vista no només sociològic sinó artístic. D'aquest aspecte de la mobilitat, va sorgir fer partícip a l'espectador mitjançant la meva pròpia experiència. Per fer-ho, vaig iniciar un recorregut cronològic i espacial apropant-me a les pràctiques de les derives. Dins d'aquests trajectes per la ciutat, d'un habitatge a un altre, vaig recopilar aquesta sèrie de fotografies que mostren el deteriorament dels carrers. Imatges capturades des d'un punt de vista frontal, de les quals m'interessa aquesta intenció arqueològica desbrinar què hi ha sota cada fragment de terra. Un concepte que he anat treballant de forma aplicada en cada acció: aixecant i excavant per obtenir la part que no es mostra i resta intacte.

Recorregut i 8 fragments.
 Instal·lació. Ciment i corda.
 20 x 20 cm cada peça. 2016

Instal·lació d'una sèrie de 8 motlles que mostren el registre de les localitzacions concretes, prèviament plasmades mitjançant alginat i traslladades a ciment. La disposició a l'espai representa a forma d'assaig, el recorregut dels habitatges entre els anys 2000-2016.

Locus.

41°16'02.5"N 1°59'05.7"E

Peça de Bronze.

30 x 30 cm. 2015

“Sota la superfície de la rajola es troba un espai amagat, ocult a la vista, i que roman intocable. Camino dia rere dia sobre ell i compon la meva llar.

Vull conèixer-ho i és per això que, com en l’arqueologia, em proposo desenterrar les capes d’història que hi han més enllà de la superfície. El bronze és el material escollit: Farà visible el pas del temps on abans no es percebia i serà part del meu nou sòl, de la meva memòria”.

Espais comuns.

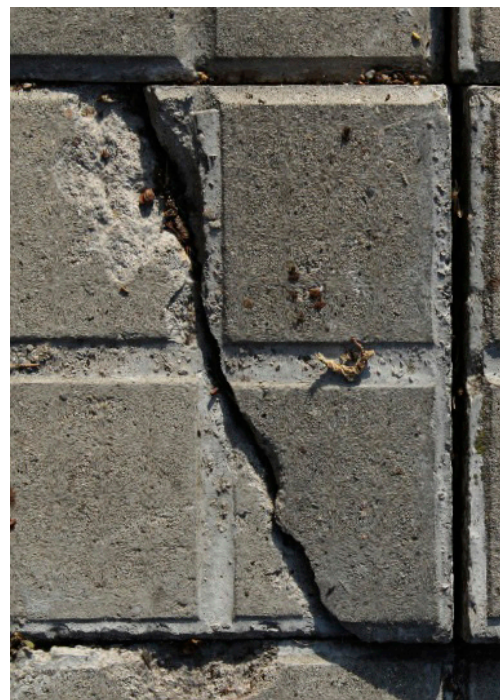
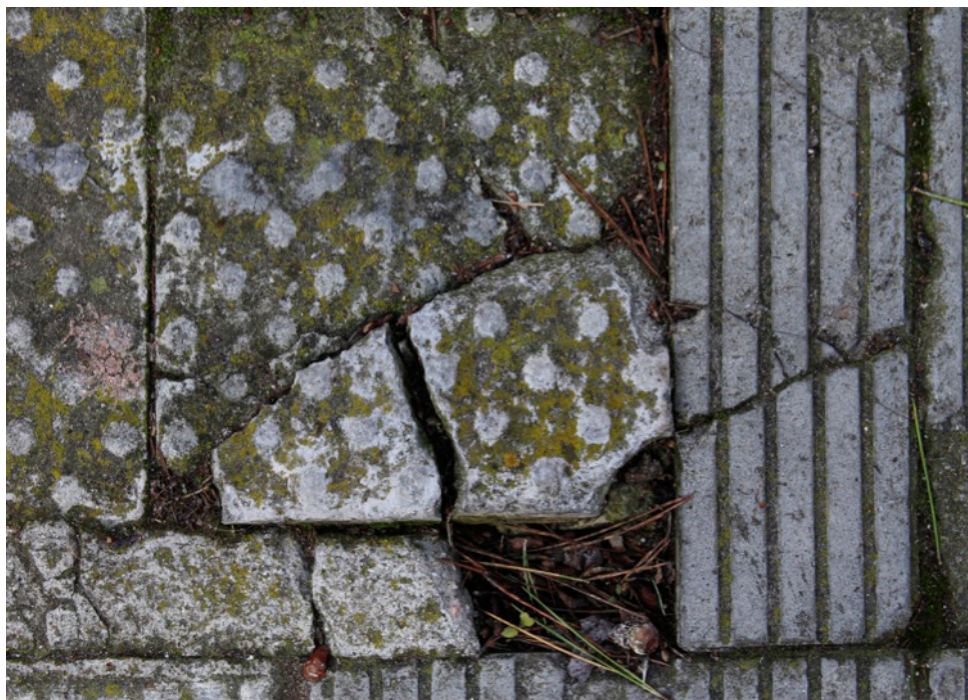
Série. 5 Peces de guix.

20 x 20 cm. 2015

En el moment d'endinsar-me a treballar als carrers, em vaig adonar que a l'hora d'extreure el panot per obtenir la part que m'interessava, la superfície i el dibuix d'aquest donava pas a la terra i a la sorra. És llavors quan en aquesta acció, decideixo emportar-me les rajoles que concretament es situaven a les diferents localitzacions. De forma involuntària aquest objecte passa a ser un element de record, com un souvenir d'allà on he viscut.

Gràcies a la recopilació dels panots vaig elaborar un seguit de proves amb diferents materials per tal d'obtenir el registre de la superfície d'aquest. El resultat d'una zona de trànsit, de pas, i que es modifica sense adonar-nos.

Retrat del temps.
Sèrie. Fotografia digital.
2015

Rastre: memòria del temps.
Sèrie. Fotografia sobre paper.
13 x 18 cm. 2014

Rastre: memòria del temps.

Video-documental.

7'49". Barcelona. 2014

“*Rastre: memòria del temps*”, és una peça composta per una sèrie fotogràfica on el passat i el present es troben en imatges familiars esquarterades per una bretxa temporal i històrica, juntament amb un vídeo de caràcter experimental, en el qual es tractava la visió al passat, acudint a llocs en els quals he estat i observant el pas del temps d’una forma tangible. Tots dos treballs es troben units pel retrocés és a dir, vinculats a l’acció de tornar a aquells espais en els quals vaig créixer.

REFERENTS

En el següent bloc he fet un recull d'artistes que influeixen en la meua obra. La selecció dels artistes es basa en els principals punts clau de l'escultura que presento. Per una banda, artistes que es relacionen des del punt de vista dels materials que utilitzen, o bé sobre la mirada que tenen en referència a aquells espais que resten ocults, com és el cas de *Rachel Whiteread* i *Gordon Matta-Clark*. En un segon apartat es troba l'obra de *Jorge Yeregui* i *Graciela Sacco*, artistes més vinculats a les nocions de natura/ciutat i migracions/itinerari. Per altra banda, el treball de *Allyson Vieira* relacionat amb l'objecte i el temps. Finalment, l'obra de *François Vanneraud* que ens parla sobre la memòria i el record, i en referència al concepte de la llar en l'art, a partir del treball de *Do Ho Suh*.

Espai negatiu. Rachel Whiteread

Relaciono l'obra de *Rachel Whiteread* amb *Espais, temps i trànsits*, a partir dels materials industrials com el ciment, goma, fibra de vidre o escaiola que utilitza per crear motlles. L'interessa crear motlles d'objectes domèstics, ordinaris i d'espais o elements arquitectònics. Mitjançant el procés de modelat intenta capturar l'espai negatiu o desocupat. Segons l'artista, la seva obra <<porta al món espais oblidats i no detectats>>.⁹ Per altra banda també l'interessa mostrar que hi ha sota de la superfície dels objectes quotidians, metodologia que compartim. Les seves obres són en certa manera peces encriptades, ja que poden resultar vagament reconeixibles, però al mateix temps va més enllà i passen a tenir un caràcter simbòlic. De la mateixa manera que *Whiteread*, les seves escultures són contenidors del temps, de les memòries, similar a allò que transmeten les ruïnes i objectes arqueològics.

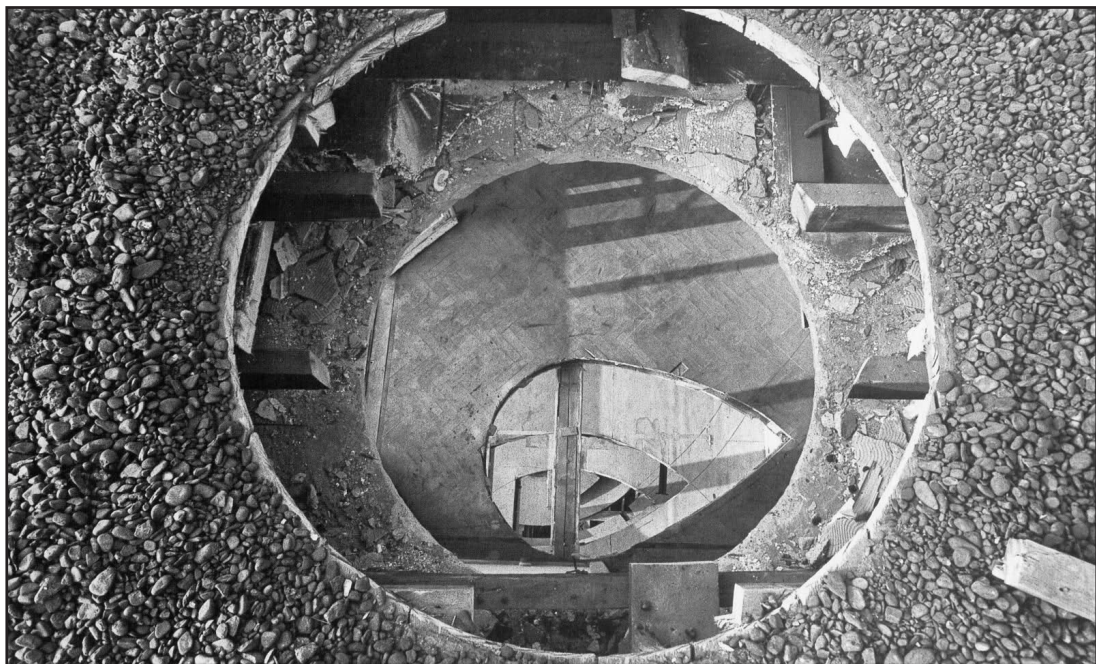
House (1993)

Rachel Whiteread

(9) Lisa Slominski. (2015). Rachel Whiteread. 10/06/2016, de Cranford collection, Out of the house. Banco Santander Sitio web: http://www.fundacionbancosantander.com/visita_virtual/cranford/ficha_artista.php?idArtista=3147

Viatges al subsòl. Gordon Matta-Clark

Des de la filmació, el vídeo i la fotografia, *Gordon Matta-Clark*, viatja al subsòl de la ciutat. Pretén descobrir espais sense nom. Llocs ocults, espais oblidats i enterrats sota la ciutat, i és per aquest motiu que la seva obra em crida l'atenció. L'artista retorna a aquells espais negatius de l'arquitectura de la ciutat per actuar sobre ells. Genera intervencions, grans talls als edificis fent que aquests espais urbans quedin en l'in-between. Des d'aquest punt de vista, també utilitza l'entorn per a la seva pràctica artística i discurs crític. A més, a mesura que extreu les capes, la informació, les històries de construcció i nocions d'estratificació apareixen. De forma similar, l'artista també té interès sobre la "casa", un dispositiu que per a ell conserva memòria dels seus habitants. Per poder veure les intervencions de l'artista, s'havia de caminar sobre elles, enfonsar-te en la seva "*dimensió, forma i color*".¹⁰ Aquesta acció de mostrar l'espai intern, de com està configurat, fins al punt de deconstruir-lo és el vincle que trobo amb la meua obra. En aquest sentit, no amago l'estructura de fusta sinó que conservo les seves parts vistes com si fossin un estrat més del sòl.

Splitting (1974)

Gordon Matta-Clark

(10) Corbeira, Darío. (2006). Matta-Clark, el artista destructor. 10/06/2016, de El País Sitio web: http://elpais.com/diario/2006/07/01/babelia/1151708767_850215.html

El lloc com espai simbòlic. Jorge Yeregui

Dins de l'obra de Jorge Yeregui, he seleccionat “*The Old New Places*”,¹¹ una investigació sobre les estructures invisibles que romanen en la memòria d'un lloc.

A partir de la fotografia, ens parla de l'univers simbòlic que aporta l'espai visible de la imatge. Són com dipòsits dels records que ens connecten amb temes importants d'avui dia. Certs llocs es troben fortament marcats pels esdeveniments del passat. Aquest projecte va més enllà de la descripció topogràfica del paisatge, per la seva instal·lació a l'espai, Yeregui, gràcies a 13.200 fotografies crea una lloseta sobre una taula de fusta on les diferents alçades de les piles de les imatges generen una topografia suau. Un espai on apareix un nou paisatge. L'aspecte que m'interessa del seu treball és com a partir de la col·locació i repetició de les fotografies, aconsegueix un nou espai, una superfície física que al·ludeix a un paisatge amb valor simbòlic. En aquest sentit, l'escultura *Espais, temps i trànsits*, parteix de la mateixa noció: Traslladar espais de la realitat cap a una instal·lació que evoca el sentit del recorregut, d'una manera representativa mostrant l'experiència biogràfica.

The Old New Places (2015)

Jorge Yeregui

(11) Yeregui, Jorge. (2002). “The Old New Places”. Ed. Alarcón. 10/06/2016, <http://www.alarconcriado.com/wp-content/uploads/2015/06/OLD-NEV-PLACES-Jorge-Yeregui-english.pdf>

Itinerari. Migracions. Graciela Sacco

L'obra de *Graciela Sacco*, parla de trànsits, migracions, exilis i conflictes socials; en altres paraules, de “l'esforç de l'home per trobar el seu lloc al món”.¹² D'aquesta artista destaco sobretot els aspectes més conceptuals del seu treball però també les seves estratègies per parlar del trànsit. Utilitza imatges efímeres en espais emblemàtics. Aquestes imatges desapareixen i per tant, és palpable l'escletxa entre els moments. En relació a la instal·lació *Espais, temps i trànsits*, la utilització del guix per citar les dates i les coordenades dels registres, deixa entre veure la possibilitat de desaparició d'aquest a causa del pas i petjades dels espectadors. Un element que es desdibuixa en les planxes d'acer, en aquella superfície de trànsit, de pas.

Nada está donde se cree... (2014)

Graciela Sacco

(12) Giunta, Andrea. (2000). Graciela Sacco. Imágenes en turbulencia. Migraciones, cuerpos, memoria. Argentina: Museo municipal de Bellas Artes Juan B. Castagnino. ISBN:0700990422

Temps. Allyson Vieira

El treball amb el concepte del temps, és allò que destaco d' *Allyson Vieira*. Per a ella els objectes que construeix, són els viatgers del temps. Sempre estan comunicant quelcom del passat. En l'obra "*Weight Bearing V, Weight Bearing VI, Weight Bearing VII*" (2012).¹³ Proposa una mena d'arqueologia del futur on suggereix l'existència d'una quarta dimensió, el temps.

Vieira treballa amb l'existència del temps i la psicologia dels objectes, afirmant que aquest es troba en els materials. Aquests són capaços de carregar el temps. En el cas de l'obra *Espais, temps i trànsits*, aquest sentit de temporalitat en l'objecte artístic es troba en el moment de capturar l'espai de sota-terra el qual per ser intervingut mitjançant l'alginat, l'atrapo i l'hi atorgo propietat i un nou temps.

Weight Bearing V, Weight Bearing VI, Weight Bearing VII. (2012)

Allyson Vieira

(13) Beta Germano. (2015). Art Review: Allyson Vieira na galeria Mendes Wood. 10/06/2016, de CASAVOGUE Sitio web: <http://casavogue.globo.com/Colunas/Gemada/noticia/2015/09/art-review-allyson-vieira-na-galeria-mendes-wood.html>

Memòria. Françoise Vanneraud

L'artista *Françoise Vanneraud*¹⁴ en parla del temps fugaç i del present en l'acció de viatjar. Sempre amb una al·lusió a la memòria, aquella que conserva el territori i ho treballa a partir de la figura humana centrada en la transitorietat i en l'efecte del seu pas. Des de la topologia, la seva obra es basa en la mirada sobre el terreny. Respecte al meu treball ho relaciono amb aquesta pràctica del viatge, de caminar i transitar. D'un espai viscut a un altre com una acció de deriva, observo els canvis dels espais. Gràcies a aquest aspecte que fa referència a la mobilitat, va sorgir la intenció de traspasar-li aquesta experiència a l'espectador.

An epic of humanity (2014)

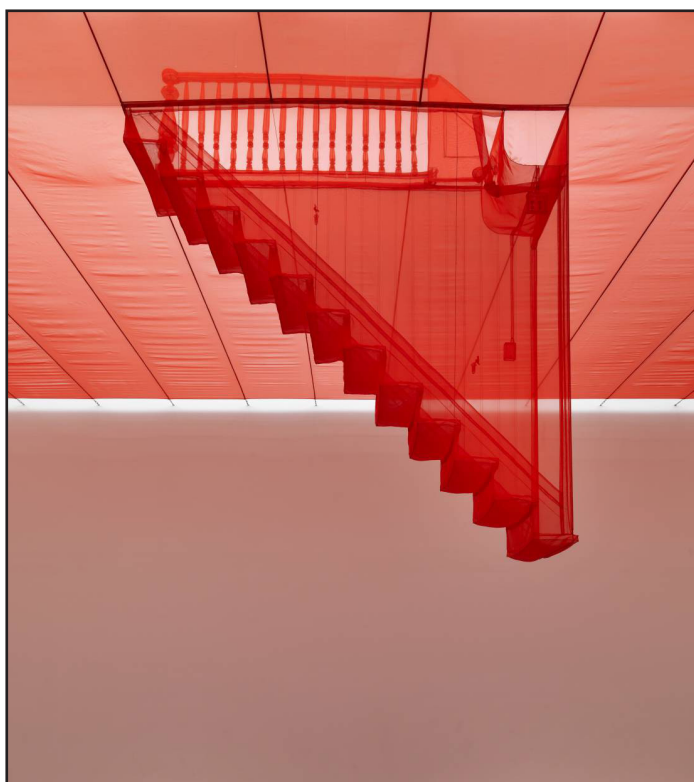
François Vanneraud

(14) Javier Díaz-Guardiola. (2014). "Entrevista a Françoise Vanneraud". 2014, de Siete de un golpe. Textos sobre arte contemporáneo, arquitectura y diseño Sitio web: <http://javierdiazguardiola.blogspot.com.es>

La llar. Do Ho Suh

L'artista *Do Ho Suh*¹⁵ també treballa sobre les emocions que tenen els immigrants de no pertànyer a cap lloc. Per anar en contra d'aquest sentiment, reconstrueix espais en els quals ha viscut amb seda i tubs d'acer, reproduint tot tipus de detalls amb la intenció de traslladar la casa allà on un mateix va. Gràcies a aquest tipus de materials que són tan fàcilment transportables, reconstrueix aquells espais del record. Respecte a això i de forma similar, els elements de l'escultura que presento s'articulen com peces connectades però amb certa separació. Són independents i portables.

L'artista amb aquestes obres ens fa reflexionar sobre com ens afecten els espais on vivim i com repercuteixen en la nostra memòria. Tal com va dir en una entrevista per la *Tate Modern*¹⁶ “*Un experimenta la vida movent-se a través d'una sèrie d'espais*”. Aquesta visió de desplaçament de l'ésser, el fa pendre consciència de l'espai on es troba i també sobre la seva subjectivitat. Per tant, són nocions essencials en la ideació de l'escultura *Espais, temps i trànsits*.

Staircase III (2010)

Do Ho Suh

(15) TateShots: Do Ho Suh- Staircase III. (2011). 10/06/2016, Sitio web: <http://www.tate.org.uk/context-comment/video/tateshots-do-ho-suh-staircase-iii>

(16) Lehmann Maupin. (2012). No disparen al artista. Do Ho Suh. 10/06/2016, de Designboom Sitio web: <https://nodisparenalartista.wordpress.com/2012/07/09/do-ho-suh/>

CONCLUSIONS

Durant aquests 4 anys he anat canviant d'una disciplina artística a un altre, alternant pintura, gravat, serigrafia, vídeo i finalment, m'he endinsat en el món de l'escultura per realitzar el meu últim treball dins de l'àmbit de la facultat.

Observant el desenvolupament del projecte, reconec que hi ha hagut una part important del temps dedicada a la maduració conceptual de l'obra. Un temps que he aprofitat per llegir i conèixer obres d'altres artistes que m'eren fins al moment desconegudes. A l'hora d'iniciar la peça tenia clar que treballaria des del fil conductor que m'ha portat fins a aquestes conclusions: l'experiència personal.

Aquests últims mesos, m'he adonat que l'escultura requereix moltes aptituds i coneixements i per tant, també esforç, dedicació i voluntat afegida. Gràcies a aquest projecte, he treballat amb materials com l'acer cosa que no havia fet anteriorment. Conèixer com treballar-ho, com també les tècniques que s'utilitzen al taller de la facultat. Per altra banda, qüestions com el transport i la logística, ja que és una obra que ha necessitat diversos viatges per poder aconseguir tot el material. Afegir també, el fet d'haver conegut empreses que tinc ben a prop i que estan especialitzades en aquests tipus de materials, buscant sempre aquella que oferís el millor preu. En resum, crec estar satisfeta en complir els objectius que comentava a la primera part d'aquesta memòria i d'altres que són de caràcter personal.

Respecte a la realització de l'escultura, m'he trobat en moments de goig però també de frustració. *Espais, temps i trànsits* és una escultura d'unes dimensions que mai he treballat i això ha comportat certes problemàtiques. Malgrat això, crec haver après a gestionar aquests moments i actuat amb la major professionalitat possible.

Finalment agrair al tutor del treball *Joan Valle Martí* pel seu consell, al mestre de taller *José Antonio Ares* per la seva ajuda i optimisme, i al professor *Jaume Ros Vallverdú*, per atendre tots els meus dubtes.

BIBLIOGRAFIA

Acevedo Yates, Carla. (2015). Adán Vallecillo. Earthworks. 10/06/2016, de Adán Vallecillo Sitio web: <http://adanvallecillo.blogspot.com.es>

Almeida, Bruno. (2016). Galeria Leme. 10/06/2016, de SITU Sitio web: <https://projetositu.wordpress.com/>

Álvarez Falcón, L. (2014). El lugar en el espacio. Fenomenología y arquitectura. Universidad de Zaragoza: Fedro, Revista de Estética y Teoría de las Artes. Número 13. ISSN 1697-8072

Andre, C., Vergne, P., Raymond, Y., & Cherix, C. (2015). Carl Andre : Escultura como lugar, 1958-2010. [Madrid] : Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía. ISBN: 9788480265140

Beta Germano. (2015). Art Review: Allyson Vieira na galeria Mendes Wood. 10/06/2016, de CASAVOGUE Sitio web: <http://casavogue.globo.com/Colunas/Gemada/noticia/2015/09/art-review-allyson-vieira-na-galeria-mendes-wood.html>

Corbeira, Darío. (2006). Matta-Clark, el artista destructor. 10/06/2016, de El País Sitio web: http://elpais.com/diario/2006/07/01/babelia/1151708767_850215.html

Díaz-Guardiola. J. (2014). “Entrevista a Françoise Vanneraud”. 2014, de Siete de un golpe. Textos sobre arte contemporáneo, arquitectura y diseño Sitio web: <http://javierdiazguardiola.blogspot.com.es>

Giunta, Andrea. (2000). Graciela Sacco. Imágenes en turbulencia. Migraciones, cuerpos, memoria. Argentina: Museo municipal de Bellas Artes Juan B. Castagnino. ISBN 0700990422

Gómez Aguilera, F. en Arte, ciudadanía y espacio público. (2014). Fundación César Manrique. ISSN 1139-7365 La cita procede de Jeff Kelley, “Common Work”, en VV.AA. (Suzanne Lacy (ed.), Mapping the Terrain. New Genre Public Art, Seattle, 1995, p. 142.

Heidegger, Martin. (1994). Construir, pensar y habitar. Oficina de arte y ediciones. ISBN: 9788494440106

Lehmann Maupin. (2012). No dispares al artista. Do Ho Suh. 10/06/2016, de Designboom Sitio web: <https://nodisparesalartista.wordpress.com/2012/07/09/do-ho-suh/>

Lisa Slominski. (2015). Rachel Whiteread. 10/06/2016, de Cranford collection, Out of the house. Banco Santander Sitio web: http://www.fundacionbancosantander.com/visita_virtual/cranford/ficha_artista.php?idArtista=3147

Lippard, Lucy R. (2014). “Mirando alrededor: dónde estamos y dónde podríamos estar”, en VV.AA., Modos de hacer. Arte crítico, esfera pública y acción directa. p. 54. ISBN: 84-7800-892-6

Merleau-Ponty, M. (1957). Fenomenología de la percepción. México: Traducción Emilio Uranga. ISBN: 84-395-2219-3

TateShots: Do Ho Suh- Staircase III. (2011). 10/06/2016, Sitio web: <http://www.tate.org.uk/context-comment/video/tateshots-do-ho-suh-staircase-iii>

Yeregui, Jorge. (2002). “The Old New Places”. Ed. Alarcón. 10/06/2016, <http://www.alarconcriado.com/wp-content/uploads/2015/06/OLD-NEW-PLACES-Jorge-Yeregui-english.pdf>

FITXA TÈCNICA:

Espais, temps i trànsits

2016

Acer, fusta, ciment i alginat. 3x6 m

IDENTIFICACIÓ:

Laura Janira Nigro Bruna

Niub: 16317991

Lajani_bcn@hotmail.com

<https://www.flickr.com/photos/laurajaniranigrophotography/>

